

Enquête over meersoortige literatuur

1. Wanneer heb je voor het laatst met een dier gepraat?
  - a) Net nog, met een duif op het plein.
  - b) Vorige week.
  - c) Toen ik een kind was.
  - d) Dat heb ik nog nooit gedaan. Dieren kunnen niet praten.
  - e) Net nog, mensen zijn ook dieren.

2. Vind je het belangrijk om naar anderen te luisteren?
  - a) Heel belangrijk. Anders kunnen we elkaar toch nooit begrijpen.
  - b) Medium belangrijk. Communiceren wordt overschat, maar soms kan het ergens toe leiden.
  - c) Ik zou ook wel eens willen dat er iemand naar mij luistert.
  - d) Wat is de vraag ook alweer?

3. Ben je op de hoogte van wetenschappelijk onderzoek naar de talen van dieren en planten?
  - a) Natuurlijk. Het is fascinerend dat we als mensen niet de enige sprekende wezens zijn. (ga door naar vraag 5)
  - b) Wat bedoel je precies? (ga door naar vraag 4)
  - c) Nee, ik hou niet van dieren. (ga door naar vraag 4)
  - d) Nee, ik vertrouw de wetenschap niet, maar ik kan wel heel goed telepathisch met dieren communiceren. (ga door naar vraag 5)

4. Recent onderzoek in de westerse wetenschap toont aan wat niet-westerse gemeenschappen al lang denken: niet-menselijke dieren hebben uitgebreide talen en sociale systemen, waar niet alleen geluid maar ook geur, kleur, beweging en andere uitdrukkingen deel van uitmaken. Dieren hebben vormen van cultuur die op de menselijke lijken, zorgen voor elkaar en werken samen om te overleven. Dieren praten ook over mensen: zo hebben olifanten een woord voor 'mens' dat gevaar betekent en namen voor hun vrienden, bespreken prairiehonden de mensen die hun terrein oplopen in detail, en geven kippen mensen namen. Door het taalonderzoek weten we dat dieren een geheugen hebben, vriendschappen sluiten, en ga zo maar door. Planten communiceren ook op veel complexere manieren met elkaar en andere wezens dan we dachten. Ze voelen pijn en zorgen voor anderen. Verandert dit onderzoek hoe je over dieren en planten denkt? Vind je dat dit morele gevolgen heeft?
  - a) Je hebt gelijk. We moeten veel beter met dieren omgaan en het is zelig om ze op te eten. Ik word vegetariër. Dat ben ik eigenlijk al, maar mijn partner/kind/ouder doet niet mee en ik vind het lastig om steeds dubbel te koken.
  - b) Mijn kat is de enige die me echt begrijpt.
  - c) Interessant. Zijn de bitterballen al gaar?
  - d) Maar leeuwen eten toch ook vlees?

5. Veel van de woorden die we als zuiver menselijk beschouwen, zoals 'vriendschap' of 'liefde', zijn gevormd door onze interacties met andere dieren – door de vriendschap

en liefde die we met ze delen of in ze zien. Onze gemeenschappen zijn altijd meersoortig geweest en we delen onze levens met andere levende wezens van wie we vaak afhankelijk zijn (we zijn afhankelijk van planten voor zuurstof, van bijen en andere insecten voor ons voedsel). Hetzelfde geldt voor verhalen. Daarom zijn onze talen altijd al meersoortig, ook al denken we dat ze menselijk zijn. Ben jij je hier als schrijver of lezer van bewust?

- a) Ik vind het nu wel ingewikkeld worden.
  - b) Hier ben ik het totaal niet mee eens. Mensentaal is de enige echte taal die er is.
  - c) Ik ben hier met mijn vriendin. Ik hou eigenlijk niet van lezen.
  - d) Interessant. Zijn de bitterballen al gaar?
  - e) Wat een mooie gedachte. Ik ga hier verder over nadenken.
  - f) Ik ben zelf een dier dat het liefste vrij wil rennen over de velden.
6. Veel verhalen en boeken gaan over dieren, maar vaak willen mensen daarmee iets over mensen zeggen, of herhalen ze vooroordelen. Is dat erg?
- a) Hoezo zou dat erg zijn? Mensen schrijven toch voor mensen? Die dieren kunnen het toch niet lezen.
  - b) Ja, want zo worden dieren steeds meer gestereotypeerd en dat werkt geweld tegen ze in de hand.
  - c) Laatst las ik een prachtig boek van die ene schrijver, hoe heet 'ie ook alweer, over zijn hond. God, hoe heet hij nou ook nog maar. Een Nederlander die naar Duitsland is verhuisd. Maar een prachtig boek. Echt prachtig. Ik heb er enorm van genoten.
  - d) Ik lees alleen boeken van vrouwen. En die hebben over het algemeen meer gevoel voor dieren.
  - e) Ik denk niet dat we anderen ooit echt kunnen kennen.
  - f) O, nou krijgen we dat woke gedoe weer. Dat zou dus betekenen dat alleen honden nog over honden zouden kunnen schrijven. Haha. Wat een onzin. Getver. Je vindt zeker ook dat er meer vrouwen in de jury's van literaire prijzen moeten?
7. In de context van de klimaatcrisis betogen steeds meer mensen dat we onze plek moeten herzien in het grotere geheel. Ben je het daarmee eens, en denk je dat andere dieren daar ook een rol in kunnen spelen?
- a) Ik ben het daar echt totaal mee eens. Mensen hebben de boel verpest en de kinderen zitten straks met de gebakken peren. Met die dieren weet ik het niet maar ga zo door!
  - b) Ik vertrouw erop dat het universum wel weer een weg vindt. Zo was het voor ons, zo zal het altijd zijn. Panta rei.
  - c) Het schijnt dat er nog van alles te doen is tegen de klimaatverandering. In China zijn ze bezig met het namaken van wolken.
  - d) Ik hou me bezig met de dag van vandaag. Van het nieuws word ik depressief.
  - e) Ik hoop dat het anders kan.
8. Vind je dat festivals en andere literaire instellingen (zoals uitgevers, CPNB, Letterenfonds) meer moeten doen om het geweld tegen de natuur en dieren tegen te gaan?
- a) Zie je wel, dit is van dat woke gedoe.
  - b) Prachtig idee. Te beginnen met de catering: alles vegan a.u.b.!

- c) Misschien moeten ze herbruikbare bekertjes gebruiken en minder vliegen? Ik vind deze enquête eigenlijk ook zonde van het papier.
  - d) Activisme en kunst moeten gescheiden blijven.
  - e) Ik weet het niet.
9. Hoe zie jij de toekomst van de meersoortige literatuur voor je?

Bedankt voor het invullen van deze enquête. Je mag hem mee naar huis nemen om er verder over na te denken maar je mag hem ook inleveren.